

Sygn. akt VI U 263/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2019 r.

Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Joanna Napiórkowska- Kasa

Protokolant: starszy protokolant sądowy Aleksandra Łaszuk

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2019 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy E. S.

przeciwko (...)w P.

z udziałem zainteresowanych (...) (...) z siedzibą w P., (...) sp. z o. o. z siedzibą w P., (...) S.A. z siedzibą we W.

na skutek odwołania E. S.

od decyzji (...) w P. z dnia 18 kwietnia 2018r. nr: (...) oraz decyzji zmieniającej z dnia 25 czerwca 2019r. nr: (...)

o zasiłek opiekuńczy, zasiłek chorobowy, zwrot zasiłku

oddala odwołania.

Sygn. akt VI U 263/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 kwietnia 2018 roku znak: (...)w P. zobowiązał E. S. do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku opiekuńczego i zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznie kwocie 4.341,03 zł. W uzasadnieniu wskazał, że ubezpieczona z tytułu zatrudnienia w (...) Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy z siedzibą w P. podlegała do ubezpieczenia społecznego i płatnik składek wypłacił jej zasiłek opiekuńczy za okres:

- od 18 sierpnia 2014 roku do 28 sierpnia 2014 roku w kwocie 1021,32 zł,
 - od 12 stycznia 2015 roku do 16 stycznia 2015 roku w kwocie 425,55 zł,
- oraz zasiłek chorobowy za okres:
- od 13 sierpnia 2014 roku do 14 sierpnia 2014 roku w kwocie 170,22 zł,
 - od 19 grudnia 2014 roku do 23 grudnia 2014 roku w kwocie 425,55 zł,
 - od 17 listopada 2015 roku do 26 listopada 2015 roku w kwocie 896,00 zł,
 - od 21 grudnia 2015 roku do 23 grudnia 2015 roku w kwocie 268,80 zł oraz
 - od 5 lipca 2016 roku do 8 lipca 2016 roku w kwocie 358,40 zł.

W okresach od 7 sierpnia 2014 roku do 10 sierpnia 2014 roku, od 23 sierpnia 2014 roku do 29 sierpnia 2014 roku, od 19 grudnia 2014 roku do 21 grudnia 2014 roku i w dniu 12 stycznia 2015 roku ubezpieczona świadczyła pracę na podstawie umowy o pracę w (...) Sp. z o.o. za którą otrzymała wynagrodzenie. Natomiast w dniach 16 listopada 2015 roku, w okresie od 21 grudnia 2015 roku do 23 grudnia 2015 roku, od 27 czerwca 2016 roku do 30 czerwca 2016 roku, od 2 lipca 2016 roku do 8 lipca 2016 roku wykonywała pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z (...) S.A. Wykonywanie pracy i otrzymywanie za nią wynagrodzenia w okresach pobierania zasiłku chorobowego oraz zasiłku opiekuńczego skutkowało utratą prawa do świadczeń, a wypłacone zasiłki stanowią świadczenie nienależnie pobrane, które odwołująca jest zobowiązana zwrócić z odsetkami.

(decyzja z dnia 18.04.2018 r. – b/k a.r.)

Decyzją z dnia 25 czerwca 2019 roku znak: 280000/OW/00013918 Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. zmienił decyzję z dnia 18 kwietnia 2018 roku w ten sposób, że zobowiązał E. S. do zwrotu odsetek od nienależnie pobranego zasiłku chorobowego od dnia doręczenia decyzji z dnia 18 kwietnia 2019 roku do dnia zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że będą naliczane od dnia 26 kwietnia 2018 roku.

(decyzja z dnia 25.06.2019 r. – k. 98-98verte)

Od decyzji z dnia 18 kwietnia 2018 roku E. S. złożyła odwołanie zaskarżając decyzję i wnosząc o przyznanie jej prawa do zasiłku chorobowego i zasiłku opiekuńczego za okresy będące przedmiotem decyzji. W uzasadnieniu wskazała, że nie składała fałszywych zeznań, dokumentów aby na ich podstawie otrzymać świadczenia z ubezpieczenia społecznego. Ponadto wskazała, że nie była pouczona o braku prawa do pobierania zasiłków. Wskazała, że jest zatrudniona w (...)z siedzibą w P. Oddział w W..

E. S. wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji z dnia 25 czerwca 2019 roku poprzez dołączenie do wspólnego rozpoznania z odwołaniem od decyzji z dnia 18 kwietnia 2018 roku.

(odwołanie – k. 2-2verte; pismo odwołującej z dnia 15.07.2019 r. –k. 69-69verte)

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania powołując się na argumentację, jak w zaskarżonej decyzji. Dodatkowo wskazał, że utratę prawa do zasiłku chorobowego powoduje wykorzystanie orzeczenia o czasowej niezdolności do pracy w sposób sprzeczny z celem zwolnienia czyli podjęciem leczenia, wypoczynkiem który umożliwi powrót do pracy. Adnotacja na zwolnieniu lekarskim, że pacjent może chodzić w ocenie organu upoważnia do wykonywania zwykłych czynności życia codziennego, jednak nie do wykonywania zadań zleconych przez innego płatnika co może utrudniać proces leczenia.

(odpowiedź na odwołanie – k. 4-6)

Sąd w toku procesu zawiadomił o toczącym się postępowaniu z odwołania E. S. płatników składek – (...) Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy z siedzibą w P.. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. oraz (...) S.A. z siedzibą we W.. (...) S.A. z siedzibą we W. przystąpiła do sprawy w charakterze zainteresowanego.

(postanowienie z dnia 09.11.2017 r. – k. 12; postanowieniami z dnia 07.05.2019 r. – k. 22; pismo procesowe 27.05.2019 r. – k. 44)

Sąd ustalił, co następuje:

Odwołująca E. S. jest zatrudniona od 1980 roku w (...)z siedzibą w P. na stanowisku starszej pielęgniarki na podstawie umowy o pracę.

(okoliczność bezsporna, a nadto zeznania odwołującej E. S. na rozprawie w dniu 07.05.2019 r. – nagranie rozprawy od 00:06:38 do 00:07:34)

Odwołująca była zatrudniona w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P., (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P., (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. na podstawie umowy o pracę na stanowisku pracownika sprząającego w następujących okresach:

- od 1 sierpnia 2012 roku do 25 stycznia 2014 roku,
- od 26 stycznia 2014 roku do 31 stycznia 2014 roku,
- od 1 lutego 2014 roku do 11 kwietnia 2014 roku,
- od 14 kwietnia 2014 roku do 29 czerwca 2015 roku.

W okresach od 7 sierpnia 2014 roku do 8 sierpnia 2014 roku, od 25 sierpnia 2014 roku do 29 sierpnia 2014 roku, w dniu 19 grudnia 2014 roku i w dniu 12 stycznia 2015 roku ubezpieczona świadczyła pracę na podstawie umowy o pracę w (...) Sp. z o.o., za którą otrzymała wynagrodzenie.

(świadczenia pracy – k. 36-38verte; pismo płatnika (...) Sp. z o.o. z dnia 22.03.2018 r. – b/k a.r.; zeznania odwołującej E. S. na rozprawie w dniu 07.05.2019 r. – nagranie rozprawy od 00:07:34 do 00:25:03)

Odwołująca była zatrudniona w (...) S.A. z siedzibą we W. na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 października 2015 roku do 31 lipca 2016 roku.

W dniach 16 listopada 2015 roku, w okresie od 21 grudnia 2015 roku do 23 grudnia 2015 roku, od 27 czerwca 2016 roku do 30 czerwca 2016 roku, od 2 lipca 2016 roku do 8 lipca 2016 roku odwołująca wykonywała pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z (...) S.A

(świadczenie pracy – k. 39; pismo płatnika (...) z dnia 30.08.2018 r. – b/k a.r.; zeznania odwołującej E. S. na rozprawie w dniu 07.05.2019 r. – nagranie rozprawy od 00:07:34 do 00:25:03)

Praca odwołującej w (...) Sp. z o.o. i (...) S.A. polegała na sprzątaniu pomieszczeń. Odwołująca wykonywała te czynności w gorsecie lub z pomocą córki jednocześnie odbywając w okrasach zwolnienia lekarskiego i pobierania zasiłku chorobowego - rehabilitację na schorzenia kręgosłupa.

(zeznania odwołującej E. S. na rozprawie w dniu 07.05.2019 r. – nagranie rozprawy od 00:21:17 do 00:29:06)

Odwołująca była niezdolna do pracy z powodu choroby i otrzymała zaświadczenia lekarskie dokumentujące niezdolność do pracy w okresach:

- od 7 sierpnia 2014 roku do 14 sierpnia 2014 roku
- od 19 grudnia 2014 roku do 23 grudnia 2014 roku
- od 16 listopada 2015 roku do 26 listopada 2015 roku
- od 21 grudnia 2015 roku do 23 grudnia 2015 roku
- od 27 czerwca 2016 roku do 8 lipca 2016 roku.

Odwołująca sprawowała opiekę nad chorym członkiem rodziny- matką w okresach:

- od 18 sierpnia 2014 roku do 28 sierpnia 2014 roku,
- od 12 stycznia 2015 roku do 16 stycznia 2015 roku.

(zestawienie zaświadczeń - b/k a.r.)

Przez płatnika składek za okresy niezdolności do pracy został odwołującej wypłacony zasiłek opiekuńczy za okres:

- od 18 sierpnia 2014 roku do 28 sierpnia 2014 roku w kwocie 1021,32 zł,

- od 12 stycznia 2015 roku do 16 stycznia 2015 roku w kwocie 425,55 zł,

oraz zasiłek chorobowy za okres:

- od 13 sierpnia 2014 roku do 14 sierpnia 2014 roku w kwocie 170,22 zł,

- od 19 grudnia 2014 roku do 23 grudnia 2014 roku w kwocie 425,55 zł,

- od 17 listopada 2015 roku do 26 listopada 2015 roku w kwocie 896,00 zł,

- od 21 grudnia 2015 roku do 23 grudnia 2015 roku w kwocie 268,80 zł oraz

- od 5 lipca 2016 roku do 8 lipca 2016 roku w kwocie 358,40 zł.

Za okres od 7 sierpnia 2014 roku do 12 sierpnia 2014 roku, za dzień 16 listopada 2015 roku oraz za okres od 27 czerwca 2016 roku do 4 lipca 2016 roku odwołująca miała prawo do wynagrodzenia chorobowego na podstawie art. 92 k.p.

Niezdolności do pracy, za którą odwołująca otrzymała zasiłek chorobowy i opiekuńczy były w związku ze schorzeniami kręgosłupa i opieką nad chorą matką.

(okoliczności bezsporne)

Decyzję z dnia 18 kwietnia 2018 roku odwołująca odebrała w dniu 25 kwietnia 2018 roku.

(okoliczność bezsporna)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, aktach organu rentowego, ponadto stan faktyczny pozostawał częściowo bezsporny pomiędzy stronami. Sąd dał wiarę zeznaniom odwołującej E. S. w zakresie tego, że w okresach zwolnień lekarskich tj. zasiłków chorobowych i zasiłków opiekuńczych wykonywała pracę w (...) oraz (...) oraz, że za pracę otrzymywała wynagrodzenie. Sąd nie miał podstaw aby odmówić odwołującej wiary ponieważ okoliczności przez nią podnoszone znajdowały potwierdzenie w dokumentacji zgromadzonej w toku postępowania wyjaśniającego przeprowadzonego przez organ rentowy.

Sąd zważył, co następuje:

W tej sprawie przedmiotem rozpoznania Sądu było ustalenie, czy odwołująca E. S. miała prawo do zasiłku chorobowego wypłaconego przez płatnika składek oraz zasiłku opiekuńczego.

Zaskarżona decyzja z dnia 18 kwietnia 2018 roku została wydana na podstawie art. 66, art. 17 i art. 68 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (dalej jako: ustawa zasiłkowa) oraz art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej jako: ustawa systemowa).

Na wstępie Sąd przeanalizuje, czy odwołująca miała prawo do zasiłków: chorobowego oraz opiekuńczego w okresach:

- od 13 sierpnia 2014 roku do 14 sierpnia 2014 roku

- od 18 sierpnia 2014 roku do 28 sierpnia 2014 roku

- od 19 grudnia 2014 roku do 23 grudnia 2014 roku

- od 17 listopada 2015 roku do 26 listopada 2015 roku
- od 21 grudnia 2015 roku do 23 grudnia 2015 roku
- od 12 stycznia 2015 roku do 16 stycznia 2015 roku oraz
- od 5 lipca 2016 roku do 8 lipca 2016 roku.

Ustalenie powyższego będzie kwestią wstępną do oceny, czy świadczenia, które zostały wypłacone przez płatnika składek z funduszu chorobowego należy traktować jako wypłacone bez podstawy i nienależne.

Stosownie do art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. Sąd podziela przyjęty w orzecznictwie pogląd zgodnie z którym wykonywanie pracy zarobkowej dotyczy nie tylko pracy wykonywanej w ramach stosunku pracy, ale także na podstawie umowy prawa cywilnego (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 kwietnia 2005 r., I UK 370/04). Należy zauważyć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego zasadniczo przyjmuje się wąską wykładnię przesłanki utraty prawa do zasiłku chorobowego, uznając że wszelka aktywność zarobkowa w okresie pobierania zasiłku skutkować będzie utratą tego prawa. Jednocześnie Sąd Najwyższy uznaje, że od powyższej zasady mogą istnieć odstępstwa uzasadnione zwłaszcza sporadycznym oraz formalnym charakterem czynności ubezpieczonego.

Wskazać przy tym należy, że prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie wynika z faktu samego zachorowania ubezpieczonego, lecz ze związaną z chorobą niemożnością zarobkowania. Jeżeli ubezpieczony w okresie choroby wykonuje pracę zarobkową na podstawie umowy o pracę, innej umowy cywilno-prawnej lub prowadzi własną działalność, nie można mówić o niemożności zarobkowania. Skoro ubezpieczony ma możliwość zarobkowania i korzysta z tej możliwości prawo do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego jest wyłączone. Podstawą do tego wyłączenia jest samo działanie, z którym wiąże się możliwość uzyskania zarobku, niezależnie od tego, czy wystąpi skutek tego działania w postaci rzeczywistego dochodu. Wynika to z określenia "wykonuje pracę zarobkową" (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2007 r. II UK 132/06). Rolą świadczenia – zasiłku chorobowego (lub opiekuńczego) jest rekompensata nieosiągniętych (utraconych) na skutek zachorowania lub opieki nad członkiem rodziny zarobków (dochodów), tym samym, jeśli pomimo niezdolności do pracy, pracownik będzie otrzymywał wynagrodzenie, świadczenie rehabilitacyjne nie będzie mu przysługiwać (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2014 r., III UK 14/14).

Jak wynika z ustaleń Sądu odwołująca w okresach niezdolności do pracy:

- od 7 sierpnia 2014 roku do 14 sierpnia 2014 roku wykonywała pracę zarobkową w (...) od 7 sierpnia do 8 sierpnia 2014 roku,
- od 19 grudnia 2014 roku do 23 grudnia 2014 roku wykonywała pracę zarobkową w (...) w dniu 19 grudnia 2014 roku
- od 16 listopada 2015 roku do 26 listopada 2015 roku wykonywała pracę zarobkową w (...) w dniu 16 listopada 2015 roku,
- od 21 grudnia 2015 roku do 23 grudnia 2015 roku wykonywała pracę zarobkową w (...) od 21 grudnia 2015 roku do 23 grudnia 2015 roku
- od 27 czerwca 2016 roku do 8 lipca 2016 roku wykonywała pracę zarobkową w (...) od 27 czerwca 2016 roku do 30 czerwca 2016 roku i od 2 lipca 2016 roku do 8 lipca 2016 roku
- od 18 sierpnia 2014 roku do 28 sierpnia 2014 roku wykonywała pracę zarobkową w (...) od 25 sierpnia 2014 roku do 29 sierpnia 2014 roku,

- od 12 stycznia 2015 roku do 16 stycznia 2015 roku wykonywała pracę zarobkową w (...) w dniu 12 stycznia 2015 roku.

Odwołująca nie kwestionowała faktu, że w tych okresach wykonywała pracę na podstawie umów zawartych z płatnikami (...) oraz (...). Bezsporne pomiędzy stronami było to, że za wykonywaną pracę otrzymywała stosowne wynagrodzenie. Zdaniem Sądu odpłatne wykonywanie przez odwołującą w czasie zwolnienia lekarskiego czynności zawodowych, jako pracownika sprzątającego oznacza wykonywanie pracy zarobkowej w rozumieniu art. 17 ust. 1 powołanej wyżej ustawy i jest wystarczającą przyczyną utraty prawa do zasiłku chorobowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2005 r., III UK 120/05). Ponadto stanowi postawę do utarty przez odwołującą prawa do świadczenia rehabilitacyjnego na podstawie art. 35 ust 2 w zw. z art. 17 ustawy zasiłkowej. Sąd również wskazuje, że odwołująca w okresach kiedy otrzymywała zasiłek chorobowy w związku z leczeniem schorzeń kręgosłupa powinna powstrzymać się od wykonywania pracy. Celem przyznania zasiłku chorobowego oraz co za tym idzie wtórnym stwierdzeniem niezdolności do pracy jest jak najszybszy powrót do zdrowia i odzyskanie zdolności do pracy. Zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego wykonywanie prac w zakresie sprzątania w okresie kiedy osoba cierpi na schorzenia kręgosłupa nie poprawia jej stanu zdrowia, a może przedłużyć okres niezdolności do pracy. Nie zmienia tego faktu okoliczność, że odwołująca pracowała w gorsecie lub korzystała z pomocy córki. W okresie niezdolności do pracy powinna powstrzymać się od wykonywania prac u płatników (...) i (...).

Wobec powyższego Sąd uznał, że odwołująca nie miała prawa od zasiłku opiekuńczego za okres od 18 sierpnia 2014 roku do 28 sierpnia 2014 roku oraz od 12 stycznia 2015 roku do 16 stycznia 2015 roku, a także zasiłku chorobowego okresy: od 13 sierpnia 2014 roku do 14 sierpnia 2014 roku, od 19 grudnia 2014 roku do 23 grudnia 2014 roku, od 17 listopada 2015 roku do 26 listopada 2015 roku, od 21 grudnia 2015 roku do 23 grudnia 2015 roku oraz od 5 lipca 2016 roku do 8 lipca 2016 roku.

Mając na względzie powyższe ustalenia Sąd przejdzie do rozpoznania odwołania w zakresie uznania, czy odwołująca jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego i opiekuńczego w kwocie łącznie 4.341.03 zł (3.565,84 zł należności głównej i 775,19 zł odsetek). Zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy systemowej osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11. Na podstawie art. 84 ust. 2 pkt 1 ustawy, za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń, albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania. Podstawowym warunkiem uznania, że wypłacone świadczenie podlega zwrotowi w myśl przepisu art. 84 ust. 2 pkt 1 ustawy systemowej jest, po pierwsze, brak prawa do świadczenia oraz, po drugie, świadomość tego osoby przyjmującej to świadczenie, płynąca ze stosownego pouczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2009 r., I UK 174/09, niepublikowany).

W kwestii pouczeń Sąd Najwyższy przyjmuje, że mimo doniosłości dokonania pouczenia, ustawa nie określa jego formy. Należy jednak przyjąć, że pouczenie powinno być dokonane na piśmie oraz wyraźnie, konkretnie i wyczerpująco wskazywać okoliczności mające wpływ na pobieranie świadczeń. Pouczenie musi być należyte, czyli wyczerpująco i wyraźnie wskazywać okoliczności, w jakich dochodzi do nienależnego pobrania świadczenia, oraz dokonane w taki sposób, aby było zrozumiałe dla osoby, do której jest skierowane. Pouczenie nie może być abstrakcyjne, niekonkretne, a w szczególności nie może odnosić się do wszystkich hipotetycznych okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń (poruszone w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2005 r., sygn. akt II UK 440/03 oraz z dnia 9 lutego 2005 r., sygn. akt III UK 181/04). Pouczenie zamieszczane standardowo w decyzjach organu rentowego, które dotyczy wszystkich możliwych sytuacji, powinno być zindywidualizowane przez wyjaśnienie odpowiednich przepisów (poruszone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2004 r., sygn. akt I UK 3/04). Pouczenie może też polegać na przytoczeniu przepisów określających te okoliczności, ale musi być na tyle zrozumiałe, aby ubezpieczony mógł je odnieść do własnej sytuacji (poruszone w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2006 r., sygn. akt I UK 161/05 oraz z dnia 10 czerwca 2008 r., sygn. akt I UK 394/07). Sąd Najwyższy ponadto wskazuje, że "warunkiem uznania świadczenia za nienależne, jest pouczenie o okolicznościach, których wystąpienie w czasie pobierania świadczenia,

powoduje utratę prawa do świadczeń. Nie chodzi tu zatem o pouczenie "o braku prawa do ich pobierania", jak stanowi powołany wyżej przepis, bowiem dyspozycja tego przepisu byłaby w istocie trudna do zrealizowania, gdyby opierać się jedynie na jego wykładni językowej. Według takiej interpretacji organ rentowy byłby obowiązany każdorazowo do ustalania z urzędu czy ubezpieczony ma prawo do pobierania świadczeń i pouczenie, że ubezpieczony utracił to prawo. Tymczasem chodzi tu o klasyczne pouczenie, w którym organ rentowy informuje ubezpieczonego, że utraci prawo do świadczenia, gdy wystąpią okoliczności, które zgodnie z przepisami prawa spowodują utratę tego prawa." (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2005 r., sygn. akt III UK 63/05) Sąd Najwyższy wskazał, że organ rentowy nie jest zobowiązany do poczynienia ustaleń z urzędu, kiedy osoba wnioskująca traci prawo żądanego świadczenia. W przypadku odwołującej się w tej sprawie Sąd ustalił, że to płatnik składek wypłacał zasiłki chorobowe i opiekuńcze z funduszu chorobowego na podstawie przedłożonych przez odwołującą zaświadczeń lekarskich. Niekwestionowane było to, że czynnością inicjującą wypłatę świadczeń z ubezpieczenia społecznego było składanie przez odwołującą takich zaświadczeń lekarskich. Organ rentowy nie miał możliwości pouczenia odwołującej zanim sprzecznie z prawem rozpoczęła korzystanie ze zwolnienia lekarskiego. Organ rentowy w żaden sposób nie ma możliwości przed rozpoczęciem korzystania osób przebywających na zwolnieniu lekarskim przed rozpoczęciem korzystania o tym, że istnieje zakaz wykonywania przez nich pracy zarobkowej. W takiej sytuacji to odwołująca wiedząc, że otrzymuje świadczenia – zasiłek chorobowy i opiekuńczy powinna sama dążyć do ustalenia tego, czy świadczenia pobrane z ubezpieczenia społecznego w okresie kiedy będzie pracowała będą jej należne czy nie. W związku z tym należy uznać, że w sprawach o zasiłek chorobowy organ rentowy nie jest w stanie wysłać pouczenia w trakcie korzystania ze zwolnienia lekarskiego.

Jednakże niezależnie do powyższego ustalenie przez Sąd, że ubezpieczony pobierający zasiłek chorobowy nie był pouczony o braku prawa do świadczenia nie jest wystarczającą podstawą do stwierdzenia, że nie obciąża go obowiązek zwrotu pobranego zasiłku chorobowego, do którego utracił prawo wskutek wykonywania w okresie pobierania świadczenia pracy zarobkowej. Sąd powinien rozważyć, czy mimo nieziszczenia się określonej w art. 84 ust. 2 pkt 1 ustawy systemowej przesłanki zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, zasiłek chorobowy został wypłacony na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2017 r., II UK 699/15 (niepublikowany), stwierdzono, że "błąd" wiąże się zawsze z pierwotną wadliwością rozstrzygnięć organu rentowego lub odwoławczego, z etapem ustalania prawa do świadczeń, a jego istotną cechą konstrukcyjną, odróżniającą od innych uchybień organów rentowych lub odwoławczych, jest istnienie fałszywego wyobrażenia organu o stanie uprawnień wnioskodawcy, wywołanego na skutek świadomego zachowania osoby pobierającej świadczenie. Z przytoczonych w uzasadnieniu wyroku orzeczeń Sądu Najwyższego wynika, że zakreśla się szeroko ramy zachowań kwalifikowanych jako świadome wprowadzenie w błąd organu rentowego lub odwoławczego. Zalicza się do nich bezpośrednio oświadczenie nieprawdy we wniosku o świadczenia, przemilczenie przez wnioskodawcę faktu mającego wpływ na prawo do świadczeń, złożenie wniosku w sytuacji oczywiście nieuzasadniającej powstania prawa do świadczenia oraz okoliczność domniemanego współdziałania wnioskodawcy z innymi podmiotami we wprowadzeniu w błąd organu rentowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r., II UK 194/10, niepublikowany). W niniejszej sprawie Sąd ustalił, że odwołująca składała za sporne okresy zaświadczenia lekarskie, a jednocześnie - co ustalono bezspornie - w tych samych okresach świadczyła pracę zarobkową. W ten sposób wprowadzała w błąd organ rentowy co do okoliczności warunkujących powstanie prawa do zasiłku chorobowego. Odwołująca w toku procesu zeznała, że motywacją do jednoczesnego uzyskiwania świadczeń z ubezpieczenia społecznego i wynagrodzenia od płatników składek była jej trudna sytuacja życiowa. Świadomość nienależności świadczenia może mieć źródło w pouczeniu udzielonym przez organ rentowy co do okoliczności powodujących konieczność zwrotu świadczenia bądź też może wynikać z zawinionego działania osoby, która spowodowała wypłatę świadczeń. W tej sytuacji świadomość odwołującej wynikała z zawinionego działania wnioskodawczyni, która pobierała świadczenia z ubezpieczenia społecznego za kilkudniowe okresy od sierpnia 2014 roku do lipca 2016 roku. W takiej sytuacji odwołująca kontynuując taką praktykę – jednoczesnej pracy w (...) i (...) i pobierania zasiłków (opiekuńczego i chorobowego) powinna na pewnym etapie zasięgnąć opinii organu rentowego lub innej osoby co do tego czy może tak robić.

Wobec powyższego Sąd uznał, że w przypadku odwołującej zasiłek opiekuńczy pobrany za okres:

- od 18 sierpnia 2014 roku do 28 sierpnia 2014 roku w kwocie 1021,32 zł,

- od 12 stycznia 2015 roku do 16 stycznia 2015 roku w kwocie 425,55 zł,

oraz zasiłek chorobowy za okres:

- od 13 sierpnia 2014 roku do 14 sierpnia 2014 roku w kwocie 170,22 zł,

- od 19 grudnia 2014 roku do 23 grudnia 2014 roku w kwocie 425,55 zł,

- od 17 listopada 2015 roku do 26 listopada 2015 roku w kwocie 896,00 zł,

- od 21 grudnia 2015 roku do 23 grudnia 2015 roku w kwocie 268,80 zł oraz

- od 5 lipca 2016 roku do 8 lipca 2016 roku w kwocie 358,40 zł

należy uznać za świadczenia nienależnie pobrane ponieważ po pierwsze zostały odwołującej w rzeczywistości wypłacone, po drugie zostały wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do nich (art. 17 ustawy zasiłkowej). Reasumując zostały spełnione przesłanki z art. 84 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy systemowej.

Odnośnie decyzji z dnia 25 czerwca 2019 roku Sąd zważył, że odpowiada ona prawu. Wydanie decyzji administracyjnej jest konieczne w celu stwierdzenia obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, nie można mówić o opóźnieniu w spełnieniu tego obowiązku przed wydaniem decyzji. Konsekwencją powyższego jest zaś uznanie, że nie ma podstaw do żądania przez organ rentowy zwrotu odsetek naliczanych od dnia wypłaty świadczenia uznanego za nienależne. O ile obowiązek zwrotu świadczenia "głównego", tj. nienależnie pobranego świadczenia emerytalno-rentowego dotyczy całego okresu ich pobierania, od momentu pierwszej kwoty (miesiąca) do czasu wstrzymania wypłaty świadczenia, bądź ponownego nabycia do nich prawa, to obowiązek zapłaty odsetek, jako świadczenia wtórnego, aktualizuje się dopiero w momencie poinformowania strony zobowiązanej do zwrotu nienależnych pobranych świadczeń o takim obowiązku. Każde zobowiązanie i uprawnienie w prawie ubezpieczeń społecznych musi wynikać z decyzji, która to dopiero kształtuje prawa i obowiązki osób zainteresowanych. Organ rentowy ma zatem prawo żądać odsetek ustawowych liczonych od chwili, od której ubezpieczony pozostaje w opóźnieniu, a ta "uaktywnia się" dopiero z chwilą wezwania do zapłaty. W przypadku nienależnie pobranego świadczenia z ubezpieczenia społecznego, wezwaniem do zapłaty jest doręczenie decyzji organu rentowego stwierdzającej obowiązek zwrotu (v. Wyrok SA w Katowicach z dnia 7 września 2018 r. III AUa 296/18, LEX nr 2563272). Odwołująca odebrała decyzję o uznaniu świadczenia za nienależne w dniu 25 kwietnia 2018 roku. W takiej sytuacji ten dzień należy uznać za dzień odbioru wezwania do zapłaty kwoty nienależnego świadczenia głównego. Dopiero od dnia 26 kwietnia 2018 roku odwołująca pozostawała w zwłoce wobec organu rentowego z zapłatą należności stwierdzonej jako nienależna. W takiej sytuacji organ rentowy zasadnie zmienił decyzję z dnia 18 kwietnia 2018 roku w zakresie daty naliczania odsetek ustawowych i decyzja z dnia 25 czerwca 2019 roku wobec tego jest zgodna z przepisami prawa.

Mając na względzie powyższe Sąd oddalił odwołania.